

УДК 378:005

ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШЛЯХОМ СУМІСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ ДСТУ ISO 21001 ТА ДСТУ ISO 31010

Г.І. Хімичева, д.т.н, професор

Київський національний університет технологій та дизайну

А.П. Волівач, к.т.н., ст. викладач

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: ДСТУ ISO 21001, ДСТУ ISO 31010, освітня діяльність, ризик.

Метою даних досліджень є аналіз сумісного застосування ризик-орієнтованих стандартів щодо оцінювання освітньої діяльності ЗВО.

На сьогодні ринок праці залежить від професійних компетентностей майбутніх фахівців та більш жорстких вимог стейкхолдерів до потенційних спеціалістів. Тому перед ЗВО постають задачі щодо розроблення та впровадження новітніх механізмів та інструментів, спрямованих на оцінювання ризиків своєї діяльності.

Міжнародний досвід доводить, що одними з дієвих механізмів для оцінювання ризиків освітньої діяльності є застосування стандартів ДСТУ ISO 21001 [1] або ДСТУ ISO 31010 [2]. Проте, в роботі [3] показано, що сумісне використання даних стандартів є більш ефективним за рахунок синергетичного ефекту. Це пов'язано з тим, що стандарти ДСТУ ISO 21001 та ДСТУ ISO 31010 побудовані на базі циклу PDCA (Plan-Do-Check-Act), принципах TQM та ризик-орієнтованому підході. Тобто можуть бути інтегровані.

Стандарт ДСТУ ISO 21001 є досить новим для освітньої діяльності. Проте, він досить чітко враховує її специфіку та спрямований на взаємодію між здобувачами освіти та стейкхолдерами. Процедури даного стандарту дозволяють планувати й виконувати дії щодо можливих ризиків та їх наслідків.

В свою чергу стандарт ДСТУ ISO 31010 є універсальним, передбачає логічні, науково обґрунтовані підходи щодо управління та загального оцінювання ризиків, дозволяє приймати ефективні рішення в умовах невизначеності. Для моніторингу освітньої діяльності (за вимогами даного стандарту) авторами було розроблено ряд механізмів та інструментів, зокрема алгоритм оцінювання ризиків [4].

В ході досліджень для практичної реалізації процедур даних стандартів було запропоновано застосовувати електронний каталог. В основу каталогу покладено метод аналізу ієрархій, дерево цілей, принципи ідентифікації, класифікації, науковості та інформативності. Структура каталогу відтворює типову схему освітньої діяльності ЗВО. При цьому інформація щодо ризиків має логічно структурований характер і дозволяє визначати ризики за групами (у нашому випадку сім груп).

Електронну версію каталогу розроблено на основі прикладного програмного забезпечення MS Access. Останній являє собою реляційну базу даних, яка складається з п'яти таблиць та має міжтабличні зв'язки [5].

Розроблені інструменти та механізми можуть бути використані у будь-якому закладі вищої освіти незалежно від рівня його акредитації й форми власності. Для зручності їх застосування розроблено нормативні документи на рівні стандартів підприємства. Зокрема, для вибору організаційно-технічних заходів – «Інструкція. Електронний каталог ризиків», а для формування експертної групи для проведення моніторингу освітньої діяльності – «Інструкція. Застосування комп'ютерної програми програмний комплекс «Експерти ЗВО»».

Таким чином, запропонований в роботі інструментарій щодо оцінювання ризиків освітньої діяльності ЗВО (в основу якого покладено сумісне застосування стандартів ДСТУ ISO 21001 та ДСТУ ISO 31010) дозволяє своєчасно визначати ризики та розробляти й впроваджувати необхідні організаційно-технічні заходи щодо їх мінімізації, наприклад такі, як наведено в джерелі [6].

Список використаних джерел

1. Національний стандарт: ДСТУ ISO 21001:2019 «Системи управління в освітніх організаціях» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=88050 (Дата звернення: 08.01.21).
2. ДСТУ ISO 31010:2013 (IEC/ISO 31010:2013, IDT) «Керування ризиком (Методи загального оцінювання ризику)». – Київ: Мінекономрозвитку України. – 2015. – 45 с.
3. Хімічева Г.І. Assessment of the learning process risks at higher educational institutions in accordance with the DSTU ISO 31010: 2013 requirements / Оцінювання ризиків освітнього процесу ЗВО згідно з вимогами ДСТУ ISO 31010:2013 / Г.І. Хімічева, А.П. Волівач // New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. – 3rd ed. – Riga, Latvia : "Baltija Publishing". – 2019. – P. 268 – 289.
4. Науковий твір «Алгоритм оцінювання ризиків на основі вимог стандарту ДСТУ ISO 31010:2013» : а. с. / А.П. Волівач, Г.І. Хімічева. – № 97089; дата реєстрації 07.04.2020; опубл. 29.05.20. – бюл. № 58.
5. Khimicheva G. Principles and approaches to building an electronic catalog of education activity risks / G. Khimicheva, A. Volivach // Innovative Solutions in Modern Science. New York. Publisher TK Meganom : LLC. – 2020. – 5(41). – P. 97 – 109.
6. Волівач А.П. Застосування методу PEST-аналізу для визначення впливу факторів ризиків на освітню діяльність ЗВО / А.П. Волівач, Г.І. Хімічева // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. Зб. наук. пр. – Харків, УПА. – 2018. – № 59. – С. 74 – 82.